

ראיתי פני אשה זקנה שהביעו יאוש לאין קץ ושמעתי קול בכי חנוק. כל הדלתות הסמוכות היו פתוחות. ראיתי פיות פעורים ועינים קרועות לרוחה. חששתי לשלומה של לילה ונשמתי בהקלה רק כשהיא פתחה לי את הדלת. באותו רגע נוכחתי לדעת שהיא הפכה בעיני ליצור היקר ביותר בעולם.

כאשר נסגרה הדלת פרצה לילה בכבי מר וסיפרה לי את אשר אירע. הגופה שהוצאה על האלונקה הייתה גופתו של אחד הידירים הזקנים. האיש איבד את ידו בתאונה. חייו היו קשים ביותר. הוא השתעשע רק בתקווה אחת: לזכות בהגדרלה. תקוותו נתגשמה. הוא זכה לפני ימים מספר בפרס הגדול. אולם עוד בטרם צליח לקבל את הכסף הלך כרטיס ההגדרלה היקר בדרך כל הנייר לאבק. הזקן התאבד.

בבוקר המחרת למדתי עם לילה ליד החלון והתבוננתי בהמונים המצטופים ברחוב. ברור היה שכל הבטחות הממשלה לא הרגיעו אותם.

המהומות פרצו בשעות הצהריים. שמענו קול נפץ זכוכית. חלון ראוה גדול התמוטט ונפל אל הרחוב. המון פרץ קדימה. שוטרים התרוצצו כעכברים מסוממים. נשמע קול נפץ שני ושלישי. הביזה החלה.

אדם נהסקרמה לבוש בגדי פועל זינק מתוך חלון ראוה גנופץ של אטליו. על כתפיו היה נחם גדול של בשר. אולם ברגע בו הגיע אל המדרגה הסתער עליו ההיזב מכל עבר. הוא נפנף בבשר והלם בו בראשי המסתערים. אך כעבור רגע קל הפול ארצה, ולעיני נראתה רק פקעת של גופות מתפלות.

החך שעה קלה התרוקנו החנויות מכל. הייתה זאת היוכבה נוספת לכך שבני אדם מסוגלים להתנהג כחיות טרף. לאחר חנויות המזון הסתער המון על בתי-המסחר הגדולים. אולם שם חיכו לו יחידות צבא ומשטרה, ופתחו באש.

לעת ערב התרוקנו הרחובות מאדם. הסדר הוחזר על כנו. טאנקים כבדים חנו בככרות העיר. אופנועי משטרה סיירו לאורך המדרכות הזרועות רסיסי זכוכית.

איתו לילה חסמנו את דלת הדירה ברהיטים, ישבנו על המיטה והכינו לעלות השחר.

בבבוקר זריחה נשמע קול מכונות כבדות נעות לאורך הרחוב. מכונת ירייה הוצבה בקרבת הבית. כמה מכונאים עסקו בקביעת רמקולים על קירות הבתים.

פתחת את הרדיו.

"בהתאם להוראות אלו חייבים דיירי כל בית לבחור בנציג אחד ושמונה סגנים. כל אלה יתכנסו ויקבעו את סדרי חלוקת המזון."

הרמקולים שקבעו ברחוב חזרו על ההודעה הידועה מתוך לארץ מסרו על מהומות שפרצו ברחבי העולם. מובן מאליו שלא פורסמו רשימות נפגעים. אך ידענו כי אנשים רבים נזרו ונרמסו. אחדות מן הידועות היו מעוודדות: ייצור המטבע הורחב והקל על המצוקה הכספית. מדינות החלו לערוך חוזים על גבי לחות של חומר פלסטי או עץ לבד.

הרדיו שידר ראיין עם כימאי מפורסם. הוא איבד את ספרייתו היקרה ואת רשימותיו המדעיות. אך הוא לא אמר נוואש. הוא כיסה את מדפי הספרים בלוחות עץ זרועים אותיות צפופות ורשם נוסחות חשובות על הכתלים המסויידים של מעבדתו. על אחד הכתלים התנוססה הכתיבת: "המדע לא עבר מן העולם יחד עם הנייר. אפשר שהטיגור הגדול יביא לנו ברכה, היות ויחד עם הנייר נעלם גם אוסף גדול של דעות קדומות, זיבריי בלם."

ארכיוני המיקרופילם הפכו לאוצרות הגדולים ביותר של האנושות. אמנות הציור נפגעה פחות מן הקרמיקה והתקליטים הביאו להצלתו של חלק גדול מאוצר המוסיקה.

ימים חלפו. נשאתי את לילה לאשה. לא היו לנו **י**כל כמכבים שאישור את נישואינו. חוסר התעודות חולל מהפכה חברתית עצומה. גברים רבים עלו משפט המדרגה לראש הסולם החברתי. נשים רבות ניצלו את ההזדמנות, הפכו צעירות בכמה שנים.

כן, דברים רבים אירעו בימים אלה. לא יכולתי לרשום כל זמירות בנות קיימא, אם כי על קירות ביתנו התנוססו לחות שחורים וברשותנו היה שפע של גיר. הרעב לספרות ולדעת הלך וגדל. הלוחות הקטנים והגדולים הפכו למצרכים המבוקשים ביותר. אבל גם לא הספיקו, ותוך הזזה של מספרי הסיפורים שב וסחף את העולם. בכל מקום צצו מיעוטי סיפורים. בהם מסרו בעלי זכרון מפותח את כל הידוע להם.

הרדיו תפס חשיבות הולכת וגדלה בכל שטחי החיים. אך חשובים ממנו היו הניואמים. האזנו לדבריהם בקרנות הרחובות, בככרות העיר, באולמות הפאר. כל כשרונות הנאום שהיו חשובים בעולם העתיק נתגלו ונוצלו מחדש — לטובה או לרעה.

לבסוף בני הויב הגדול: אחד מאנשי המדע גילה דרך לייצר נייר שהיה מחוסן נגד המגיפה. תחילה לא האמין איש להכרזה. אולם ברגע בו הוכחה יעילות החומר החדש, החלו המדינות השונות מקימות בתי-חרושת לנייר במהירות קרחנית — ממש כשם שהתחילו פעם להקים בתי-חרושת לנשק — ומכונות דפוס חדישות פעלו יומם ולילה. הסיקו מיליוני טונות של גליונות דפוס בשביל האנושות שביקשה רק דבר אחד: משהו לקרוא.

אולם בני האדם לא רצו רק לקרוא. הם רצו גם לכתוב. מסופקני אם היה אי-פעם בעולם מספר כה גדול של סופרים.

הלמדנו לקח ממגיפת הנייר? לא. כיום שבנו להיות עבדים — עבדי עולם לגליונות הלבנים המכוסים אותיות שחורות.

שלי מלאים טבק, אך איני סובל מקטרות. הממשלה הצטרף להתחיל בחלוקת מזון. הממשלה לא תעשה דבר. כיצד יכולים פקידים ממשלה לעבוד בלי נייר? ומה יעשו ילדינו? כיצד יוכלו ללמוד בלי ספרים וכלי מחברות? אחר ראיתי את לילה ולא הוספתי לשמוע דבר. ראשה הנהוב בעצב מתוך ההמון האפל. הייתי מוכרח להניע אליה. הגעתי אליה.

הגענו לביתה של לילה בקושי רב. אבל ברגע שנכנסנו פנימה חזרה אלינו השלווה. נפגשנו במקרה. הכרתי אותה רק חודשיים. אבל עתה היה נדמה לנו כי הכרנו את זו כל ימי חיינו.

ישתדלו לנקות את הדירה מן האבק. זה היה קשה מאד. היות והאבק עורר בנו התקפות שיעול ועיטוש. שירותי המים והחשמל הוסיפו לפעול. גם שירות השידור לא נדם. כאשר פתחנו את המקלט שמענו את קולו השלוי של הקריין: "קור רוח יעזור לכולנו. ארצנו אינה היחידה

הצחנה בחדרי הייתה גדולה מזו ששררה בחוץ. אולם הייתי עייף מכדי לברר את מקורה. חלצתי את נעלי השתרעתי על משתי ושקעתי בתרדמה עמוקה.

התעוררתי בהרגשה בלתי נעימה: משהו מוזר אירע בעת שנתתי. אבל מה אירע? פקחתי את עיני והתבוננתי על סביבותי. הרצפה הייתה מכוסה שכבה עבה של אבק. הכתלים אף הם היו מקושטים בפסיכ חומים של אבק. מדפי הספרים שלי! לאן נעלמו ספרי? קפצתי על רגלי וחציתי את החדר. המדפים היו מכוסים אבק דקיק ומתחתיו נחם כריכות העור של הספרים ופיטות בד מרופות, שהיו פחו כריכות בד.

הספרים הפכו לאבק! פניתי לעבר שולחן הכתיבה שלי. גם הניירות אשר עליו נעלמו. פתחתי את ארנקי. למה יכולתי לצפות? גם הוא היה מלא אבק. משכרתי, חכי כונתי תעודותי — הכל אבד בלילי שב.

ישבתי על משתי המום לחלוטין, כאשר הדהד ברחוב קול שאון אדיר. פתחתי את החלון וראיתי הניין אדם ממלא את הרחוב. עיני כולם היו נשואות כלפי מעלה והביעו יאוש לאין קץ. מישוהו זעק: "קץ העולם הגיע!" האבנתי לו בכל לבי.

תגלחתי, התלבשתי וירדתי אל הרחוב. הכל היו **י**נדהמים. הכל שאלו שאלות: "מה אירע? מה פירוש הדבר? הפרצה מלחמת הידקים?"

השאלות נשארו ללא תשובה. הכל ידעו רק דבר אחד: בשעות הלילה המאורחות התפורר כל הנייר אשר על פני כדור הארץ והפך לאבק חום. עתה חששו בני האדם מפני תוצאות העלמם של ספריהם, כספם וניירות העיר שלהם.

המונים הצטופפו לפני בתי המסחר המועטים שנפתח. בידיהם נותרו רק מטבעות בתכת. כאשר יאולו המטבעות המועטות, יהיה צפוי להם רעב. מסביב לדוכני החלבנים ניצבו המוני אמהות עם ילדיהן הקטנים. כספן אול זה מכר. אולם היה עליהן להשיב חלב — אפילו בכוח הזרוע. ההמון סחף אותי לעבר חנות מכולת גדולה. פירות וסוכריות היו מונחים בתוך תיבות עץ, בתוך ערימות אבק, שהיו פעם עטיפות נייר צבעוניות. רק הפחיות והבקוקים נצבו בתוך התווה ובוהו שורות שורות. כאנשי צבא, ההרס בחנות הספיים הסמוכה היה גדול עוד יותר: בחלון הראווה נשארו רק בקבוקי דיו מועטים וכמה עטים ועפרונות.

הלכתי ללא מטרה. אולי תתברר לי סיבת התופעה המוזרה לאחר שאגיע אל קרן הרחוב הבאה. העוברים ושבים — אנשים שלא הכירו זה את זה הוסיפו להחליף שאלות: מה אירע? מה אירע?

"עבודה של שלושים שנה עלתה באבק!" אמר ד.ם. שמנן ממוזקשקש עבר על פני, נשארו רק המדפים הרוקים וכריכות העור. "ראיתי הכל" העיר אדם שני, "הספרים שלי עלו באש חסרת עשן ונעלמו." משפטים מקוטעים הגיעו לאוזני: "בסביבתנו לא היו מוכתלים רבים. אני גר ברובע פועלי הנייר והדפוס."

אנשים רבים יקבלו עבודה מצויינת: הם יוכלו לנער את האבק מתוך שקי הדואר. "אני מוכן לתת כל אשר לי תמורת סיגריה. הכיסים

לאיש לא היו עוד תעודות זהות או מכתבי המלצה. כל תעודות הלידה נעלמו. בתי המשפט שוחקו. הבנקאים שאיבדו את כל כספם ומניותיהם, נסגרו אף הם.

יהיה עלי ועל לילה לציית להוראות הרדיו ולחזור לעבודתנו? לא היה בזה טעם, שהרי שינוי היינו אנשי נייר. אבדן הכסף לא הרתיד אותנו. הבעיה העיקרית הייתה מזון. צרשותה של לילה נמצאו כמה וכמה קופסות שימורים. גם בביתי היה אוצר קטן של מזון. החלטתי לצאת עם ערב ולהביא אותו.

הרחובות היו עדיין מלאים אדם. חלונות הראווה של החנויות רוקנו ונתמסו בקרשים. ההתרגשות הלכה וגדלה. שמועות שונות עשו להן כנפיים. שמעתי שמחסן תבואה נשרף על ידי ההמון ושאישים שניסו לעזוב את העיר נעצרו באש מכונות יריה. שמעתי על פרופסור ששם קץ לחייו בראותו את עבודתו המדעית עולה באבק, ועל מיליונר נודע שמת משבץ לב לאחר שניעלם כספו.

בשובי לביתה של לילה ראיתי אלונקה מכוסה בשמיכה נישאת מתוך אחת הדירות. מבעד לאחת הדלתות הפתוחות